

Leerdienst 'Heidelbergse Catechismus' – zondag 28 en 29

Elburg, 7 januari 2018

Schriftlezing: 1 Korinthe 10:14-22

Zondag 28

Vraag 75: *Hoe wordt u in het heilig Avondmaal eraan herinnerd en ervan verzekerd, dat u aan het enige offer van Christus, aan het kruis volbracht, en aan al Zijn weldaden deel hebt?*

Antwoord: Op deze wijze, dat Christus mij en alle gelovigen bevolen heeft tot Zijn gedachtenis van dit gebroken brood te eten en van deze drinkbeker te drinken. Daarbij heeft Hij beloofd, ten eerste dat Zijn lichaam even zeker voor mij aan het kruis geofferd en gebroken is en Zijn bloed voor mij vergoten, als ik met eigen ogen zie dat het brood des Heeren voor mij gebroken en de beker mij gegeven wordt; en ten tweede, dat Hij Zelf mijn ziel met Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed even zeker tot het eeuwige leven voedt en laaft, als ik het brood en de beker des Heeren als zekere tekenen van het lichaam en bloed van Christus uit de hand van de dienaar ontvang en met de mond nuttig.

Vraag 76: *Wat wil dit zeggen: het gekruisigde lichaam van Christus eten en Zijn vergoten bloed drinken?*

Antwoord: Het betekent niet alleen met een gelovig hart heel het lijden en sterven van Christus aannemen en daardoor vergeving van zonden en het eeuwige leven verkrijgen, maar bovendien door de Heilige Geest, Die zowel in Christus als in ons woont, zo met Zijn heilig lichaam hoe langer hoe meer verenigd worden, dat wij (hoewel Christus in de hemel is en wij op de aarde zijn) toch vlees van Zijn vlees en been van Zijn gebeente zijn, en dat wij door één Geest (zoals leden van een lichaam door één ziel) eeuwig leven en geregeerd worden.

Vraag 77: *Waar heeft Christus ons beloofd dat Hij de gelovigen even zeker met Zijn lichaam en bloed wil voeden en laven als zij van dit gebroken brood eten en uit deze beker drinken?*

Antwoord: Bij de instelling van het Avondmaal, die aldus luidt: *Onze Heere Jezus nam in de nacht waarin Hij werd verraden het brood, en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en zei: Neemt, eet, dit is Mijn lichaam dat voor u gebroken wordt, doet dit tot Mijn gedachtenis. Evenzo nam Hij ook de beker, na het avondmaal en zei: Deze beker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed; doet dit, zo dikwijls als u die zult drinken, tot Mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als u dit brood zult eten en deze beker zult drinken, zult u de dood des Heeren verkondigen, totdat Hij komt [1 Kor.11:23-26].* Deze belofte wordt herhaald door de heilige Paulus waar hij zegt: *De beker der dankzegging, waarmee wij dankzeggen, is die niet de gemeenschap met het bloed van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet de gemeenschap met het lichaam van Christus? Want het is één brood, zo zijn wij, hoewel velen, één lichaam, omdat wij immers allen deelhebben aan één brood.*

Zondag 29

Vraag 78: *Worden brod en wijn dan werkelijk het lichaam en bloed van Christus?*

Antwoord: Evenmin als het water bij de Doop niet in het bloed van Christus veranderd wordt en de eigenlijke afwassing van de zonden is, maar er alleen een goddelijk teken en een bevestiging van is, zo wordt ook het brood in het Avondmaal niet het lichaam zelf van Christus, hoewel het naar de aard en de eigenheid van de sacramenten het lichaam van Jezus Christus genoemd wordt.

Vraag 79: *Waarom noemt Christus dan het brood Zijn lichaam en de beker Zijn bloed of het Nieuwe Testament in Zijn bloed, en spreekt Paulus over de gemeenschap met het lichaam en bloed van Christus?*

Antwoord: Christus zegt dat niet zonder goede reden, namelijk niet alleen om ons daardoor te leren dat, evenals brood en wijn dit tijdelijke leven instandhouden, zo ook Zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed de ware spijs en drank zijn waardoor onze zielen tot het eeuwige leven gevoed worden; maar vooral om ons door deze zichtbare tekenen en onderpanden de zekerheid te geven, dat wij door de werking van de Heilige Geest even zeker deel krijgen aan Zijn ware lichaam en bloed als wij deze heilige tekenen met de mond tot Zijn gedachtenis ontvangen en dat heel Zijn lijden en gehoorzaamheid even zeker ons deel zijn alsof wij zelf in eigen persoon alles geleden en aan God voor onze zonden genoegdoening gegeven hadden.

Kernpunten bij de preek

- Net als bij de Doop is het belangrijk om te beseffen dat God aan ons handelt in het Avondmaal (wij *worden* herinnerd en verzekerd, wij *ontvangen* brood en wijn uit de hand van de dienaar, de *Heilige Geest* verzekert ons en verenigt ons met Christus, etc.). Daarna(ast) is het Avondmaal ook een geloofsbelijdenis van ons.
- Evenals de Doop is ook het Avondmaal zowel een teken als een zegel. God laat ons niet alleen *zien* wat het heil is en hoe je daar deel aan krijgt, maar Hij *verzekert* ons ook heel persoonlijk dat wij in het werk van Christus zijn inbegrepen.
- Voor de voorbereiding is het van groot belang om te weten wat het Avondmaal eigenlijk is en wat je ervoor nodig hebt. Omdat de kern van het Avondmaal 'gemeenschap met Christus' is, is een geloofsrelatie met de Heiland onmisbaar: vertrouwen op Zijn werk, overgave aan Zijn belofte, gehoorzaamheid aan Zijn stem.
- De woorden van de catechismus lijken sterk op die van het Avondmaalsformulier. Dat is niet vreemd, omdat ze van dezelfde auteur zijn: Caspar Olevianus.
- In vraag/antwoord 78 voel je het debat met de leer van transsubstantiatie. Omdat brood en wijn niet feitelijk lichaam en bloed van Christus worden, is eten en drinken op zichzelf niet zaligmakend. Het gaat om de innerlijke geloofsverbondenheid met de Heere.
- Zijdelings, maar niet onbelangrijk, noemt antwoord 76 de verbinding die de Heilige Geest ook legt tussen de Avondmaalgangers onderling: wij worden tot één lichaam verbonden. Het heilig Avondmaal zegt veel over het gemeente-zijn!

Om verder over na te denken

1. In de tijd van de catechismus waren er veel vragen over de kwestie of brood en wijn écht lichaam en bloed van Christus worden. Die vraag hebben we nu niet meer zo. Wat zijn nú (ook voor jouzelf) de brandende vragen rond het Avondmaal? Waar zie je nú onbijbelse ontwikkelingen rond het Avondmaal?
2. Wat zegt het je dat het in het Avondmaal niet in de eerste plaats gaat om wat wij er belijden en doen (en laten zien) maar om wat de *Heere* er zegt en doet?

Wil je je antwoorden delen? Graag! Welkom op ajmensink@hervormdelburg.nl

PS. Ben je er zaterdagavond ook, als we op het bezinningsuur met elkaar in gesprek mogen zijn over de betekenis van het heilig Avondmaal? Om 19.30 uur in de Oosterkerk!